SVOBODA — СВОБОДА
UKRAINIAN DAILY — УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятайте про Україну!

VOL. 185. JERSEY CITY and NEW YORK. FRIDAY, SEPTEMBER 29, 1989 CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК. П'ЯТНИЦЯ, 29-го ВЕРЕСНЯ 1989 Ч. 185. РІК XCVI

ВШАНУВАЛИ ПАМ'ЯТЬ Л. УКРАЇНКИ

Житомир. — У старовинному місті Новограді-Волинському над річкою Случчю, де народилася Леся Українка, відбулося традиційне літературно-мистецьке свято пам'яті великої поетеси. У ньому взяли участь діячі літератури й мистецтва з багатьох міст України, гості з Білорусії та Грузії, які зібралися біля пам'ятника Лесі Українки на площі. Промовці говорили про всесвітнє визнання творчости Л. Українки, читали присвячені їй вірші.

Продемонстрували своє мистецтво понад 30 фолкьлорних колективів, кобзарі, що приїхали з багатьох областей. У програмі свята відбулися літературні вечори, читання, виставки прикладного мистецтва.

Учасники свята ознайомилися з експозицією літературно-меморіяльного музею, де відтворено інтер'єри помешкання родини Косачів: вітальні дитячої кімнати, кабінету батька Лесі.

Відвідувачі мали змогу ознайомитися з новими матеріялами, які розповідають про літературну і громадську діяльність славної дочки українського народу. Музей існує вже протягом 26 років, але тільки в перебудовні роки тут стало можливим виставити більш детальну інформацію про Лесю Українку. В музею обладнують залю для проведення поетичних вечорів та літературних зустрічей.

Підписано угоду між Катедрою Гуцуляків та Інститутом Рильського

Едмонтон, Альта. — У Києві підписано угоду про наукове співробітництво між Катедрою Української Культури і Етнографії ім. Ераста та Лідії Гуцуляків при Альбертійському університеті та Інститутом мистецтвознавства, фолкльору та етнографії ім. Максима Рильського АН УССР.

Катедра Української Культури і Етнографії ім. Гуцуляків є унікальним центром української науки при Альбертійському університеті. При цьому осередку існує мабуть єдина програма на Північно-американському континенті, де читається курси з української народознавчої науки, починаючи від бакалявреату й кінчаючи на докторському ступені. До речі, тут захистили такі маґістерські тези: „Перегляд мітології Київської Руси" Ю. Фотій, „Поетичні образи та мітологічні сліди в колядках і щедрівках Гуцульщини" В. Ніньовський, „Еміґрантські вірші галицького селянина Григорія Олійника" Я. Ковальчук „Фолкльор у творі Люборацькі" Д. Гоголь, „Майстер цимбалів та його ремесло" М. Бандера, „Первинна форма народних танців серед українців" А. Нагачевський та „Українська ліра: питання характеру та походження явища" В. Мороз, мол. Незабаром думає захистити докторську дисертацію А. Нагачевський на тему „Коломийка: зміна й варіянтність у канадсько-українському народному танці".

Інститут мистецтвознавства, фолкльору та етнографії ім. Рильського являє собою академічну установу, що обіймає 11 відділів фолкльористики, етнографії, слов'янської фолкльористики, музикознавства, образотворчого мистецтва, театрознавства, кінознавства, теорії мистецтва, совєтських звичаїв та обрядів, теоретичних проблем мистецького розвитку мас, проблем етносоціології та відділ мистецта і народної творчости зарубіжних країн. При інституті також існує значний відділ рукописних та інших архівних фондів та велике книгосховище. При львівській філії ІМФЕ є відділи етнографії, карпатознавства, мистецтвознавства, народних художніх промислів, музеєзнавства та недавно створений відділ фолкльористики. В обох осередках працює понад 200 осіб.

Катедра Української Культури і Етнографії ім. Гуцуляків та Інститут мистецтвознавства, фолкльору та етнографії ім. Рильського домовились про співробітництво в галузі дослідження питань української етнографії і фолкльору, що передбачає спільну підготову і видання наукових праць, обмін науковою літературою і спеціялістами.

В першу чергу плянується спільно підготувати путівники по рукописних фондах Інституту ім. Рильського і музейних колекціях як його київського так і львівського осередків. Катедра ім. Гуцуляків зобов'язалася забезпечити комп'ютором дослідників Інституту ім. Рильського для технічної підготови першого варіянта путівників. Крім рукописів у хороницах Інституту ім. Рильського знаходиться велика кількість фотографічних, фонографічних плівок та збірок матеріяльної культури. Підготова каталогів того роду музейних колекцій творитеме другу частину наукового співробітництва між цими науковими осередками. Для завершення фотографічної частини праці над каталогом Катедра ім. Гуцуляків зобов'яза-

(Закінчення на стор. 4)

УПЦ В ЗСА ВИСТУПАЄ В ОБОРОНІ ЦЕРКВИ У ЛЬВОВІ

Провід УПЦеркви в ЗСА, на чолі з Блаженнішим Владикою Мстиславом, вислали листа у понеділок, 25-го вересня до Міхаїла Ґорбачова в обороні української православної церкви свв. апостолів Петра і Павла у Львові. Внизу друкуємо повний текст листа.

До Президента Верховної Ради СССР
Михаїла Сергієвича Ґорбачова

До відома Церковної Ради Української Православної Церкви в ЗСА, яка 22-го і 23-го вересня 1989 року відбувала надзвичайну сесію, дійшла тривожно трагічна вістка, що адміністраційна влада міста Львова 21-го вересня ц.р. запечатала перед священиком і вірними двері церкви святих апостолів Петра і Павла у Львові, позбавивши їх можливости користатися їхнім храмом.

Цей нелегальний акт, що суперечить Конституції СССР, совєтському законодавству в справах релігії, міжнародній конвенції про свободу ісповідання віри та духові перебудови і гласности, являє собою кричуще порушення основних прав людини.

Цим безпідставним актом насильства вірним УАПЦеркви унеможливлено молитися та прославляти Бога у їхньому храмі.

Цей неповажний і всесторонньо шкідливий акт львівської міської адміністрації може стати причиною міжконфесійних непорозумінь, яких, ми віримо напевне не бажають собі органи влади СССР і УССР.

Виявляючи глибоку стурбованість цією тривожною подією, ми нижчепідписані ієрархи, духовенство і вірні Української Православної Церкви в ЗСА протестуємо проти нєобачного і незаконного кроку урядових органів міста Львова і звертаємось до Вас, Пане Президенте, з закликом стати в оборну прав Ваших громадян. Ми просимо Вас вжити потрібних заходів для анулювання рішення львівської адміністрації та повернення парафіянам церкви святих апостолів Петра і Павла у Львові їхнього храму, щоб вони, користуючися ґарантованими їм правами, могли вільно ісповідувати свою віру.

З належною до Вас пошаною,

Митрополит Мстислав,
Первоієрарх УАПЦеркви в ЗСА і Діяспорі
Архиєпископ Константин,
Чикаґо, ЗСА
Єпископ Антоній,
Вашінґтон, ЗСА
Митр. прот. о. Павло Гринишин,
заступник голови Ради Митрополії
Протопресв. о. Артемій Селепина,
голова Церковного суду
Митр. прот. Василь Дяків,
голова Консисторії
Протопресв. Франко Істочин,
ректор Семінарії св. Софії

(Закінчення на стор. 4)

У Чикаґо відбудеться філателістична виставка „Україніпекс"

Чикаґо (Ома). — Союз Українських Філателістів і Нумізматів влаштовує тут велику міжнародну виставку українських поштових марок, банкнотів і медалів п.з. „Українпекс". Ця небуденна філателістична виставка відбудеться в днях 6-8-го жовтня ц.р. у великій залі Культурного Осередку парафії свв. Володимира і Ольги, при 2247 Вест Чикаґо авеню, що знаходиться в центрі „Українського Села" та в найближчому сусідстві трьох українських церков.

Триденна виставка „Українпексу" є присвячена відзначенню 175-ліття народження Тараса Г. Шевченка (6-го жовтня), славного скульптора-модерніста Олександра Архипенка (7-го жовтня) та українського національного інструменту — бандури (8-го жовтня). З цієї нагоди є випуск нових печаток, які є присвячені Т. Шевченкові, О. Архипенкові і Г. Китастому.

Також видано велике число нових, цікавих пропам'ятних коверт. Тут же на протязі цілих трьох днів урядуватиме американська пересувна пошта, яка буде перепечатувати коверти від години 10-ої ранку до 7-ої вечора. Сюди прибудуть численні представники філателістичних товариств із цілої Америки, Англії, Канади та Німеччини, щоб виставити найкращий дорібок свого життя на філателістичному полі.

Члени інших національних філателістичних об'єднань будуть також мати свої станки, де будуть продавати свої видання. В суботу, 7-го жовтня, відбудеться бенкет Українпексу, на якому буде відчитана окрема проклямація від губернатора Томпсона з нагоди тієї першої в Чикаґо виставки філателії, а також від посадника міста Ричарда Дейлі. Слово про Тараса Шевченка виголосить д-р Інґерт Кузич із Вашінґтону.

Пропам'ятні коверти можна замовляти у Богдана Павука: Bohdan Pauk, 2329 W. Thomas St., Chicago, Ill. 60622.

ОСІННЯ ЗАБАВА В ТРЕНТОНІ

Трентон, Н.Дж. — 19-ий Відділ СУА влаштовує тут осінню забаву в суботу, 7-го жовтня ц.р., о год. 9-ій вечора в залі української церкви св. Йосафата при 1195 Deutz Ave. Оркестра Ігоря Раковського „Амор". Вступ 20 дол. від особи, 15 дол. студенти.

ЩОТИЖНЕВА ХРОНІКА ЛЬВІВСЬКОГО ІНФОРМАЦІЙНОГО ЦЕНТРУ УГС

• До Пресової Служби УГС від члена УГС Олександра Блінцова із Херсона надійшов відкритий лист до Оксани Пахльовської з приводу її статті „Старт з руїни космодрому", надрукованої у газеті „Літературна Украна" нр. 29-32. Наводимо його з виправленням ряду стилістичних помилок: „Пані Оксано, я не знаю, хто Ви, і можу лише судити по Вашій статті. Для мене важливе те, що уважаю Вас справжньою людиною і хочу поділитися з Вами думками, які викликала в мене Ваша стаття. Одверто кажучи, мені здається, що ми з Вами на багато питань дивимося по-різному, але я мрію про таку Україну, де могли б жити і Ви, і я, і навіть пан Кузьменко із компанією, що така плодовита на брехеньких хирлявих качечок. Я мрію про таку Україну, де ми б не боялися один одного, де кожна група людей зі спільними інтересами, мала б свою політичну партію, де розцвіла б християнська Церква. Я навіть не проти того, щоб там існувала компартія України і відкрито збирала на виборах своєчасно зароблені 3-5 відсотків голосів. Коли мені раніше твердили про навіки встановлену комуністичну керівну ролю компартії, я плакав. Коли ж я чую про те сьогодні, мені смішно. Адже скільки ще вбитих (може одну третину населення яка в Камбоджі), скільки ще екологічних авантюр, скільки ще забрудненої землі потрібно, щоб наша, а чи, правильніше, їхня рідна партія замислилася б над тим, чи не скоротити свою керівну ролю до 2,000 року, хоч може нащадки світу побачать. Я не хочу нічого чути про те, що перебудову почала КПСС. Це все одно якби до мене прийшов один чоловік і заявив: „Знаєш що, любий друже, я вбив Твою матір, а може ще мільйонів 20, попалив всі ваші хати... але я сам прийшов і сказав про це. Ти мусиш мені вибачити і я знову буду тобою керувати..." Я християнин і тому спробував би простити йому, але щодо влади, я зробив би все, щоб той чоловік її втратив.

Доки будемо мати в себе комуністичну диктатуру, доти будемо мати реальну нагоду купатися в крові власного народу. Особисто хочу додати: За все, що в моїм житті погане, про що і згадувати не хочеться, я повинен дякувати тоталітарному режимові, а до всього, що зробив доброго, до всього світлого в моїм серці, ленінська партія не має жадного відношення. Прошу вибачити за можливі русизми та помилки, навіть мову в мене відібрали. З повагою — відповідальний секретар Херсонської Філії УГС Олександер Блінцов".

АМЕРИКАНСЬКА ЖУРНАЛІСТКА ПИШЕ ПРО ВІДРОДЖЕННЯ УКЦ В УКРАЇНІ

Джерзі Сіті, Н.Дж. — У філядельфійському поважному щоденнику „Філядельфія Інквaєрер" з 22-го вересня ц.р. появився довший репортаж одної із редакторок, Труді Рубін, про останні події у Львові, а конкретно про акцію українців-католиків за леґалізацію їхньої Церкви.

Т. Рубін, маючи зустрічі з Іваном Гелем, з подивом і повагою розповідає про його долю, довге ув'язнення і запал, з яким він бореться за леґалізацію Української Католицької Церкви.

„Ще в 1987 році, що здається мільйон років тому назад, рахуючи час після гласности", — пише Т. Рубін — ці стремління І. Геля виглядали зовсім безнадійно". Американська журналістка була свідком 17-го вересня великого маніфестаційного походу українців-католиків у Львові, який вона характеризує як „прегарне старе европейське місто" і як цей І. Гель, що просидів за свою віру 18 років у в'язниці, немов „пророк старого завіту" провадив 150,000 масу вірних у демонстрації віри і домагання прав для своєї Церкви. Журналістка добре характеризує настрої в Західній Україні, в якій почуття націоналізму є виїмково сильне і де майже ціле населення говорить ще українською мовою і тим самим за словами І. Геля „потенціял є такий добрий, як у балтицьких республіках до боротьби за права Церкви".

Т. Рубін описує свої враження, коли вона була свідком першого великого зібрання католицьких вірних в травні ц.р. і Богослужби, в якій брало участь 40,000 осіб, які відтак маршували вулицями Львова викрикуючи „Геть зі Щербицьким" та співали Шевченків „Заповіт". Тоді, пише вона, це було великою відвагою, а рівночасно небезпекою реакції зі сторони міліції. Тепер велика демонстрація у річницю прилучення Західньої України до СССР не могла так величаво відбутися без „зеленого світла" Ґорбачова, тимбільше, що в кілька днів пізніше він усунув В. Щербицького з Політбюра.

„Що буде далі не відомо" — заключує американська журналістка свої міркування. На її думку Ґорбачов хоче розв'язати питання Української Католицької Церкви ще перед своєю зустріччю з Папою Іваном Павлом II у листопаді ц.р. „Українці" — пише Т. Рубін — стоять перед поважним питанням, що вибирати: чи боротьбу за незалежність, на яку на думку Т. Рубін, Ґорбачов ніколи не погодиться, чи зосередитися над релігійними і культурними досягненнями".

Але І. Гель заявляє американській журналістці, що хоча партійна совєтська машина далі ще сильна, він та інші йому подібні щасливі, бо їхнє життя не було безцільне.

Тому і в своїй статті Т. Рубін дала назву „В Україні віра є нагороджена".

Уряд Ізраїля є в новій кризі

Єрусалим, Ізраїль. — Прем'єр Ізраїля Їцак Шамір та його праві екстремісти намагаються всіма силами не допустити до прийняття запропонованого Єгиптом пляну замирення, котрий всі інші, що є зацікавлені справою замирення на Близькому Сході, ентузіястично привітали.

Ця боротьба, як реаґувати, чи радше що робити зі запропонованим пляном єгипетського президента Госні Мубарака, починає набирати нездорових форм бо загрожує ще одною кризою вже й так ослабленого коаліційного уряду Ізраїля. Діло не так в самому Єгиптом запропонованому пляні, але у питаннях, що вже давно поділили Ізраїль на два табори, а саме: чи може уряд Ізраїля говорити з палестинцями, які відкрито підтримують змагання Палестинської Визвольної Організації; чи повинен Ізраїль зректися деяких завойованих земель у користь замирення? Щоби улегшити Ізраїлеві можливість таких переговорів президент Г. Мубарак запропонував перевести зустріч на території Єгипту в Каїрі. Одначе прем'єр Ї. Шамір гостро виступив проти такої зустрічі в Єгипті, заявляючи, що переговорювати до Єгипту прийдуть члени повстання, а якщо Ізраїль погодиться на переговори з ними „то це не будуть переговори миру, але договір про капітуляцію".

Таке наставлення Ї. Шаміра викликає скептицизм чи є взагалі хтось з палестинців, який відповідає його вимогам і це ставить під сумнів щирість пропозицій Шаміра щодо палестинських виборів, що він їх запропонував тому півроку. Аналітики твердять, що в такій ситуації Ізраїль не має великого вибору й обидві партії дійдуть до такої скрайности, що розлетиться уряд і треба буде перевести нові вибори.

Політичні коментатори твердять, що ані Робітнича партія, ані Лікуд не хочуть розпаду уряду, отже мусить дійти до компромісу, а жертвою буде Єгипет та його ініціятива замирення.

В АМЕРИЦІ

ДВОХ АМЕРИКАНСЬКИХ цивільних працівників з військової бази на Філіппінах вбито у вівторок, 26-го вересня, ц.р. в пополудневих годинах, коротко перед приїздом туди на відвідини віцепрезидента ЗСА Дена Квейла. Цього ж дня ранком невідомі вбивники в Манілі, столиці Філіппін, вбили члена охоронної служби президента Коразон Акіно. Виявляється, що цих двох американських робітників впали невинною жертвою тих, що гостро виступають проти теперішнього уряду президента К. Акіно та переговорів з Урядом ЗСА про продовження договору у справах військових баз на Філіппінах.

КОЛИШНІЙ ГОЛОВА Департаменту житлового будівництва і розбудови міст, Самюел Р. Пірс, відмовився відповідати на питання конґресової комісії відносно політичного протекціонізму у федеральній програмі житлового будівництва, покликаючись на П'яту поправку до Конституції. С.Р. Пірс, який займав посаду голови цього Департаменту на протязі восьми років, звинувачується у протекціонуванні проєктів визначних республіканців та багатьох своїх друзів шляхом спрямовування сотень мільйонів долярів з федеральної програми на ці проєкти. В травні ц.р. С.Р. Пірс проголосив, що не мав жодного відношення до рішень департаменту щодо цих проєктів. Не дивно, що у конґресовій комісії виникла підозра, що С. Р. Пірс готується до неправдивого свідчення, покликаючись на свою неприготованість відповідати на запитання та на право, яке ґарантує йому П'ята поправка до Конституції.

ВИБУХ СОВЄТСЬКОЇ РАКЕТИ ВБИВ У 1980 РОЦІ 50 ОСІБ

Плєсецк, СССР. — Як повідомляє агентство Ассошієйтед Пресс, совєтський уряд вперше відкрив цей центр міжпланетних полетів чужинецьким журналістам і при цьому вони мали нагоду довідатися про події, які були довгими роками затаєні. Саме такою досі затаєною подією був вибух ракети „Восток", ще у 1980 році в часі наповнювання її пальним. При тому загинуло 50 осіб.

Чужинецьких кореспондентів з Москви запрошено до цього досі сильно засекреченого місця 530 миль па північ від Москви, яке від 1957 року було встановлене для праць над міжпланетними полетами призначеними для військових цілей.

Тепер, коли цю базу вперше відкрили для оглянення чужинецьким журналістам, комендант центру сказав їм на привітання: „Прийшов час відвертости і ми мусимо усе відкрити, що досі було заховане". При тому ген. Іван Олійник додав, що „ми мусимо навчитися як здобувати гроші".

Саме щоб здобути більше гроша на міжпланетні полети, совєтські чинники шукають тепер партнерів для комерційних цілей.

Ген. Олійник в часі інтерв'ю заявив, що з Плєсецка досі випущено понад 1,000 сателітів. При тому він подав до відома, що в 1960 році був великий вибух в сателітському центрі, в якому загинув головнокомандуючий міжпланетними стрільнами маршал Митрофан Нєдєлін і 53 інших осіб, а в 1980 році вибух пального в ракеті того типу, що нею летів космонавт Юрій Ґаґарів, вбив 45 молодих вояків на місці, а п'ятьох померло пізніше.

Це перший раз совєтські спеціялісти від міжпланетних полетів призналися одверто до тих невдач у минулому. Вибух 1980 року в Плєсецку описав точно чужим журналістам у середу, 27-го вересня ц.р., науковий керівник центру Анатолій Лапшін.

У СВІТІ

„ЧИМ БІЛЬШЕ ВІЦЕПРЕЗИДЕНТ Ден Квейл говорить та робить, тим менше американців знає про нього", — так висловилась газета „Ню Йорк Таймс" 26-го вересня ц.р. Д. Квейл прибув до Філіппін, щоб обговорити майбутнє американських баз на островах, а його зустріли сотні демонстрантів з викриками: „Квейл, йди до дому!" Д. Квейл має більші проблеми, ніж кожний з його попередників, з прихильністю громадянства, не дивлячись на його намагання створити добре враження великою кількістю публічних виступів та подорожей по Америці та за кордон.

ЗАХІДНЬОНІМЕЦЬКИЙ міністер закордонних справ Ганс-Дітріх Ґеншер в інтерв'ю берлінській радіостанції РІАС заявив, що реформи в соціялістичних країнах в майбутньому дадуть добрі наслідки для всієї Европи. Ґеншер закликав продовжити політику роззброєння і запропонував країнам Заходу об'єднати свої зусилля в цьому напрямку. Такий розвиток треба підтримувати не лише наданням економічної допомоги та кредитів, але й проведенням політики роззброєння. Тоді з европейських держав було б знято тягар озброєнь. Це важливий елемент стабільних взаємовідносин, вважає Ґеншер.

ТУРЕЦЬКИЙ ПАРЛЯМЕНТ в жовтні-листопаді обере нового президента на чергові сім років замість Кенана Еврена, який прийшов до влади 1980 року в наслідок військового перевороту. Першим кандидатом на пост президента Туреччини оголосив себе Касим Гюлек, який співпрацював як політик ще з засновником сучасної турецької держави Мустафою Кемалем Ататюрком. Юрист за освітою, Гюлек відійшов від політичної діяльности 20 років тому, а тепер заявив, що Туреччині потрібен діяч, навколо якого країна можла б об'єднатися. Він сказав також, що успадкував заповіти Ататюрка і його наступника президента республіки Ісмета Іному. Оскільки йому близько 80 років, то реальним претенденом на президентський пост можуть стати прем'єр-міністер Турґут Озал або його заступник Алі Бозер.

КИТАЙ ВИСЛОВИВ НЕВДОВОЛЕННЯ політикою Франції у зв'язку з тим, що китайським правозахисникам було дозволено провести зустріч на території Франції. Китайське міністерство закордонних справ заявило, що „Франція брутально порушила принципи взаємної поваги". У заяві міністерства закордонних справ сказано, що амбасадор Франції в Пекіні отримав ноту протесту від китайського уряду. На зустрічі в Парижі китайські дисиденти створили організацію „За демократію в Китаї"

УРЯД ЗАХІДНЬОЇ НІМЕЧЧИНИ виявив прихильність до совєтсько-американських переговорів щодо обміну інформаціями про запаси хемічної зброї. Західньонімецький уряд вважає, що це буде новим важливим кроком на шляху до повної заборони хемічної зброї. Офіційний представник уряду Г. Кляйн заявив, що канцлер Західньої Німеччини Гельмут Коль отримав від президента ЗСА Джорджа Буша запевнення, що американські запаси хемічної зброї почнуть вивозити з Німеччини вже наступного року. Міжнародна конференція в справах хемічної зброї, що відкрилася в Австралії 18-го вересня, обрала за мету підтримувати женевську конференцію в її заходах щодо роззброєння і досягнення повної заборони хемічної зброї. У зв'язку з цим пресова служба міністерства закордонних справ Західньої Німеччини виступила зі спеціяльною заявою, в якій висловлюється підтримка цій конференції.

У ВІВТОРОК, 26-ГО ВЕРЕСНЯ ц.р. виконавчий комітет Европейської спільноти вирішив запропонувати до схвалення 660 міл. дол. економічної допомоги для Мадярщини і Польщі в наступному році, що є подвійною сумою, котру вже приобіцяли індустріяльні країни Заходу, ще таки в цьому році. Відгомін на цю пропозицію 24-ох західніх індустріяльних країн, що якраз тепер засідають в Брюсселі та вирішують в який спосіб допомогти та підтримати зміни в країнах Східньої Европи, був виїмково позитивним. В додатку велика кількість присутніх представників недвозначно підкреслювали, що сума напевно буде більшою.

ПАПА ІВАН ПАВЛО II видав надзвичайний заклик до мусулманів у цілому світі, закликаючи їх палкими словами допомогти врятувати Ливан, „який гине на наших очах". Разом з цією заявою Папа вислав обіжник до всіх католицьких єпископів, щоби встановити День Молитви за врятування Ливану, бо на його думку „це є найважливішою проблемою цілого світу під сучасну пору". У своєму обіжнику Папа каже, що „коли ця країна пропаде, то воля цілого світу постраждає неповоротно", бо „Ливан є щось більше, як тільки країна, це є символ мирного існування народів різних віроісповідань".

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник — Ukrainian Daily
FOUNDED 1893
Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Svoboda (201) 434-0237 UNA (201) 451-2200
Бюро УНС у Вашінгтоні: (202) 347-UNAW, (202) 347-8631 (факс)
Subscription: 1 year — $40.00, 6 months — $22.00, 3 months — $12.00
UNA members 1 year — $15.00. Change of address — $1.00. Make check or money order payable to "Svoboda"
Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Прибалтійський Давид і московський Ґоліят

Коли придивлятися свободолюбному змаганню трьох прибалтійських країн, що їхню свободу загирила Московщина збройним наїздом, то мимохіть нагадується біблійний переказ про маленького Давида, який відважно випрямився перед велетнем Ґоліятом. Поки ще Ґоліят встиг розторощити Давида — поцілений камінчик з пращі Давида велетень повалився на землю. Ще не закінчився бій між Литвою, Латвією й Естонією з одного боку та верхівкою совєтської імперії з другого. Але всі познаки, включно з історичними прецедентами вказують на те, що велетенська, створена збройними підбоями і підступом імперія розвалиться. Зрештою, у 1905 році царська Росія була теж Ґоліятом у відношенні до Давида — Японії — і зазнала ганебної поразки. Найбільша територією і числом населення Литва має круґло 27,000 кв. миль, Латвія — 24,000 й Естонія — 17,000. Населення всіх тих трьох країн не перевищує восьми мільйонів, включно з поважним напливом московського поселення. Порівняння тих статистичних даних підкреслює яскраво карликуватий вигляд Прибалтики супроти московського правління великодержави, що простягається від Балтійського моря по Тихий океан і від Білого по Чорне море.

Литва, Латвія й Естонія були незалежними державами, поки порозумілись два тирани, Гітлер і Сталін. У договорі з 28 серпня 1939 року їхніх міністрів закордонних справ Ріббентропа й Молотова поділено Европу на сфери впливів Третього Райху і Совєтського Союзу. На підставі того договору червона армія окупувала названі три прибалтійські держави і в наступному році Верховна Рада проголосила їхню анексію. Міхаїл Ґорбачов заперечив той історичний факт і покликався на записану в совєтській Большой Енциклопедії фальшиву версію, що парляменти тих трьох країн проголосили „добровільне приєднання" до СССР. Але те „добровільне" рішення виглядало так, що будинки парляментів у Вільнусі, Ризі й Таллінї були оточені червоною армією. Покликуватися на „добровільність" постанови у таких обставинах — це так само, як покликуватися на „добровільність" скасування Берестейської унії і підпорядкування Української Католицької Церкви московській патріярхії на базі постанови ганебного львівського „Собору" 8-го — 10-го березня 1946 року.

Вернувшись зі своєї літньої відпустки в Криму до Москви, Ґорбачов заявив, що вимога прибалтійських держав щодо реального права „відділитись від СССР — „неприйнятлива" і погрожує „громадянським зударом". Швидко після того у нараді з лідерами комуністичних партій названих трьох прибалтійських країн Ґорбачов — як подавали газети — злагіднив своє становище настільки, що ті комуністичні діячі Прибалтики були ніби вдоволені. Що таке конкретно обіцяв Ґорбачов литовським, латиським і естонським комуністам — ніде не оприлюднено. Але видно, що ті обіцянки були для прибалтійських патріотів незадовільними, бо в минулому тижні литовський парлямент прийняв 274-ма голосами, без ніякого спротиву, резолюцію, яка таврує совєтську анексію з 1940 року, себто насправді одверто заперечує неділимське становище Ґорбачова. Наче на скріплення тієї резолюції литовського парляменту — Комуністична партія Литви прийняла проєкт резолюції, яка відкидає теперішній свій „федералістичний" статус з іншими компартіями СССР та вимагає повної незалежности. Московський кореспондент „Н. Й. Таймсу", який звітує про ті події, пояснює, що прибалтійські комуністи мусять іти нога-в-ногу з самостійницькими настроями у тих трьох прибалтійських країнах, бо у випадку їхньої солідарности з Москвою — втратили б всякий вплив у народі. Логічно виходило б, що коли б Ґорбачов був послідовний, то здійснив би свою погрозу і старався б силою здавити той самостійницький рух у Прибалтиці.

Добрі знавці відносин в імперії твердять, що таке не може статися. Ґорбачов, мовляв, не може воєнною авантюрою у Прибалтиці зірвати взаємини зі Заходом, особливо тепер, коли ті взаємини покращали. Далі: військове командування в Москві мусило б вислати проти прибалтійських народів такі частини, які були б на 100 відсотків льояльними і здисциплінованими — тепер це вже в СССР великий риск. За всією вірогідністю — Ґорбачов буде далі шукати компромісу. Збіґнєв Бжезінскі передбачує конфедералізм. Але конфедерацію може схвалювати тільки самостійна держава на базі рівности з іншими країнами такого нового правно-політичного устрою. Чи погодяться на це московські неділимці?

Володимир Сушко

ДЕЩО ПРО УКРАЇНСЬКИЙ СТЕП

Голос тривоги, що його піднесла в обороні загибаючого українського степу Аркадія Оленська-Петришин („Свобода" з 9-го вересня ц. р.) після відвідин нею заповідника Хомутовського степу, є дуже на часі. 1100 гектарів землі природо-охоронного терену, як слушно зауважує авторка, є дійсно замалим простором, де можна б вповні зберегти ненарушений вигляд первісного степу.

Справа представляється ще сумніше з іншими степовими заповідниками. Деякі з цих своєрідних музеїв живої степової природи України минулих часів є ще менші простором ніж Хомутовський степ.

Степи України сьогодні здебільша розорані. Якщо не прийде до змін на краще щодо збереження існуючих залишків цілинного степу і їх побільшення, то дійсно існує можливість, що наші внуки колись довідуватимуться про красу цілинної природи рідного степу лише з книжок чи оповідань.

В цій короткій статті хочу розповісти про український степ. Він не однаковий усюди. Але без уваги на те чи він багатший, чи бідніший на різнородні квіти, кожний з них чарує своєю питомою йому природою. І в зеленому весняному вбранні і в осінню негоду, і в променях сонця чи в сріблястому світлі місяця кожний з них викликає почуття любови до природи нашої Батьківщини.

Природники зачисляють український степ до типу т. зв. різнотравних типчаково-ковилових степів, бо в кожному з них основу рослинної рістні становлять типчак і різні роди ковили, що теж є знана під назвою тирси. Серед них, залежно від кліматичного положення і вологости землі, росте більше чи менше числом різнотрав'я, яке барвами своїх квітів, що не всі цвітуть в однаковий час, змінює вигляд степу декілька разів в рік.

До теренів, де сьогодні зберігаються залишки цілинного українського степу, належать, починаючи з півдня і йдучи на північ, такі заповідники: Чорноморський заповідник, заповідник Кам'яні Могили, Хомутовський степ, Стрілецький степ і заповідник Михайлівська Цілина.

Чорноморський заповідник величиною в 12,181 гектарів лежить на побережжі Чорного моря по південному боці лиману Дніпра. Його рослинність є різноманітна. В долинах Дніпра ростуть лісові гайки і лучні рослини, а подальше в степу переважає степова рослинність південного посушливого степу Присивашшя. Клімат у тому степу є сухий. Весною віють сильні, холодні північносхідні вітри. Літа дуже гарячі. Вчасна весна і рання осінь — це єдиний час, коли тут степ зеленіє. Тому він і бідніший на різні трави. Найкращий він на весні, коли цвіте ковила. Тоді степ немов покритий легким сріблом, що хвилюється під вітром. Але це триває недовго. Під впливом гарячі і вітрів степ присихає і стає жовтуватим аж до осени, коли, якщо прийдуть дощі, він знову віджива.

На північ від Озівського моря серед безкрайної степової рівнини взносяться Приозівський кристалічний масив, немов справжні гори. Ці скали звуть Могилами. Колись в давнину, як південь України покривало море, цей масив був повище моря. Тому тут і зберігаються лісові папороті й інша гірська рослинність, що її знаходимо в Карпатах чи горах Криму. Між скалами в цьому заповіднику простягається широка долина цілинного типчаково-ковилового степу. Зелений килим степу, в якому влітку сріблиться ковила, на весну вкритий різними квітучими рослинами, а між ними повно кущів шипшини, яка влітку цвіте рожевими квітами. Вчені начисляють в тому заповіднику 422 роди різних рослин.

Далі на схід від Кам'яних Могил, за 22 кілометри на північ від Озівського моря знаходиться згадуваний вже А. Оленською-Петришин Хомутовський степ. Він величиною в 1,100 гектарів. Клімат тут теж сухий, але дещо пом'якшується впливом Озівського моря. Особливо мальовничий Хомутовський степ при кінці травня і на початку червня, коли цвітуть сріблом пірчасті ковили, а між ними біліють густо розкидані розгалужені високі стебла катрану, що в часі цвітіння виглядає немов велика сніжна-біла куля.

„Ой не цвіти буйним цвітом, зелений катране" співається в українській народній пісні. Д. М. Доброчаєва, яка є одним з авторів книжки „По заповідних міс

(Закінчення на стор. 3)

Роман Кухар

ЦІННИЙ ВНЕСОК У ШЕВЧЕНКІЯНУ

„Батькові Тарасові — Батько Союз", редактор — Зенон Снилик; мовна редакція — Людмила Волянська; оформлення обкладинки — Богдан Титла, „Свобода", УНСоюз, Джерзі Сіті, 1989, ілюстр., 190 стор.

Додати щось вартісного, нового, що поширило б, чи поглибило б сузір'я студій такої, здається, повністю освоєної, наукової дисципліни, як Шевченкіяна, не належить до легких завдань. Уже, либонь, чи не в кожному напрямку дослідного підходу до життя та творчости нашого національного поета висловились у минулому й сучасному авторитетні літературознавці й популяризатори Шевченкового феномену.

Не зважаючи на те, доводиться признати, що черговий причинок до Шевченкіяни, а саме: збірник „Батькові Тарасові — Батько Союз", вносить таки чимало нового й цінного матеріялу до студій одної з найпопулярніших ділянок нашого загальнонаціонального літератури. Це проглядне з низки статтей на такі багатогранні теми, як місце Шевченка у світовій літературі, психоаналіза Шевченкових поем, фальшування його творчости під кутом московсько-імперських інтересів, прояв лення і втілення духу української національности й історичний пості поета. Ці теми основного характеру, суттєві для розгляду Шевченкового значення в його універсальному засягу, вправі з іншими специфічними, тут розробленими, як „Образ матері в поезії Шевченка", „Ганна Закровська — Шевченкова Беатріче", „Тарас Шевченко і мистецтво театру", „Шевченко і Стус", „Щирий приятель Тараса — Яків Кухаренко" тощо, — всі вони становлять оригінальні причинки й виявляють окремі точки підходу до цілісної картини духового й матеріяльного портрету Тараса Шевченка — втілення невмирущого духу України.

Приведемо декілька прикметних прикладів нового трактування студійного матеріялу, причетного до Шевченкової творчости та його життя — в розвідках різних авторів збірника „Батькові Тарасові — Батько Союз".

Вадим Скуратовський у статті „Шевченко у контексті світової літератури" захищає тезу, що Шевченко вперше в історії людства видвигає на денне світло недолю не одної людини, чи гуртів людей, або й суспільних кляс, а цілого народу. Іван Головінський у своїй темі „Діяметрально протилежні глибинні почування — емоції в поемах Тараса Шевченка" займається особливо якістю Шевченкової мистецької методи, що крізь крайні психічні конфлікти досягає кульмінації творчого виразу й бажаного ефекту на читача. Михайло Кучер у статті „Несамовиті переклади Шевченка на російську мову" ілюструє всю облудливість московських імперіяльних мовців у їхній тенденційній інтерпретації Шевченкових творів, які вони викривлюють на свій лад, затушковуючи факт поневолення Москвою українського народу. Микола Руденко в його темі „Божественний подвиг Тараса Шевченка" вказує на рідкісний геній Шевченка, що полягає в його живій відзивності на історичну трагедію України, що, у свою чергу, перетворюється в рушійну національну силу поколінь народу.

У своїй образній статті Анна Власенко-Бойцун пише про пієтизм великого поета до української матері, що, в цілому, символізує „Матір Україну". Ілля Гомонко приводить достатньо цікаві, вдокументовані зразки — докази, чому Шевченка треба вважати „Творцем модерної української нації".

З дальшої низки кольоритних статтей довідається читач від Людмили Волянської про щиру дружбу між Тарасом і Ганною Закревською, яка стала йому за Беатріче, дарма що до їхнього одруження, в силу обставин, не могло дійти. Яр Климовський проводить хроніку з театрально-оперного світу в його опрацьований статті на дану тему, „Тарас Шевченко й мистецтво театру". Любов Коленська проводить зовсім доцільну аналогію між Шевченком та Василем Стусом — його духовним сином. З уривка статті Є. Ю. Пеленського на тему Академічної виставки в Петербурзі в 1860 році почує читач про особливий чар Музи Шевченка, що полонила навіть і його противників. Далі Петро Одарченко відкриває деталі відомої дружби Тараса з його щирим приятелем — наказним отаманом Чорноморського Козацтва й автором етнографічних творів, зокрема народної побутової драми „Чорноморський побит", Яковом Кухаренком. Микола Степаненко закінчує цикл причинків до життя і творчости поета розвідкою про поета-революціонера й сибірського політичного заслання, Павла Грабовського, що „успадкував після Шевченка його систему національно-політичної філософії й життьової долі".

Обговорюваний збірник нових матеріялів до Шевченкіяни подає теж цікаві зведення фактів з нагоди спорудження пам'ятника Шевченкові в Вашінґтоні 1964 року з-під пера різних відомих авторів, зокрема президента НТШ, водночас і секретаря Комітету Побудови пам'ятника Шевченкові, Ярослава Падоха у його статті „У двадцятип'ятиріччя пам'ятника Шевченкові в Вашінґтоні".

Змістовий текст збірника багатих внесків цього видання рясніє добірними ілюстраціями та вибором з поетичних творів Шевченка й різних авторів на його честь. Між ними, теж як своєрідне „новум", належить „Безталанний" („Тризна") в перекладі з російської мови оригінального Шевченкового твору на українську Олекси Стефановича і поема Остапа Тарнавського „Оксана" на тему „першої любови" юного Тараса.

Дуже побажано, щоб цей почитний трибут Батька УНСоюзу Батькові Тарасові потрапив у руки щонайширшого кола читачів.

Анатоль Вовк

ТВОРЕННЯ БЕЗЛИЦОЇ ЛЮДИНИ В УССР

I.

За нашими словниками „криптонім" — це літера чи літери, яких вживають замість імени та прізвища якоїсь особи, зокрема автора. Найчастіше це її ініціяли. Вживання криптонімів у публіцистиці та журналістиці — явище поширене і віддавна практиковане. Його мета засекретити справжню особу автора. Наша стаття стосується практики вживання ініціялів імени та імени по батькові поруч прізвища, перед ним чи після нього. Такий вжиток ініціялів можна назвати „напівкриптонімом". У випадку напівкриптоніму „І. Я. Франко" лише догадуватися, що тут йдеться про нашого визначного письменника Івана Франка, але ми цього непевні, як ми в якомусь довіднику не знайдемо інформації, як йому було „по батькові". Його ім'я тут засекречене.

За підсовєтської влади в Україні, а зокрема від розгрому українського культурного відродження, що почався на початку 1930 років, вживання таких напівкриптонімів — ініціялів імени і „отцтва" (термін запропонований В. Чапленком, зручніший від „ім'я по-батькові") разом з прізвищем — дуже поширився. Цей факт тісно пов'язаний з поширенням, а то й узаконенням, отцтва як невід'ємної частини повного найменування кожної людини в СССР. Тому слід нам розглянути справу імен по батькові насамперед.

У діяспорній періодиці справа доцільности вживання імени по батькові є предметом дискусій і суперечних поглядів принаймні від яких 25 років. Тут зарисовується два табори — тих, що принципово проти вживання такого імени, бо уважають це за російський звичай, і тих, що, навпаки, вважають отцтво українською культурною спадщиною ще з княжих часів. Не можемо тут входити в арґументацію обох груп, але підкреслимо, що існує ще й посередній погляд про „обмеження вживання" отцтва, про його доцільність тільки в деяких суспільних функціях. Таке становище займає, наприклад, Василь Чапленко. Його обмеження вжитку отцтва наведемо дослівно: „Не можна звертатися по-батькові до незнайомих чи так називати „третіх осіб" або давно померлих діячів, письменників тощо. Тим то не по-українському звучить „Тарас Григорич Шевченко", тим більше не можна називати (по батькові). І. Франка чи інших давніших галицьких письменників (а це тепер з казенною наполегливістю роблять на Україні, вишукуючи імена батьків таких письменників, як Н. Кобринська, О. Маковей, В. Стефаник і ін.). Ніхто не може називати сам себе по-батькові, наприклад, при знайомленні — це сприймається як „напівкультурність", коли, мовляв, людина від „народу" відірвалась, а до „панів" культурно не доросла". (В. Чапленко, „Форми звертання і ввічливости в українській мові", „Нові дні" Торонто, ч. 147 за квітень 1962).

Цей погляд про небажаність вживати отцтво в називанні діячів культури теоретично є також частиною мовної норми в підсовєтській Україні. Відомий популяризатор мовної культури в УССР Алла П. Коваль у виданій минулого року книжці пише: „А тепер пригадаємо те, що вчили в школі: звичайно ініціяли ставляться перед прізвищами, лише в списках, переліках, реєстрах — після прізвища:... Лише на ім'я і прізвище (без по батькові) називають письменників, акторів, музикантів у писемній формі (газета), в усній офіційній формі (радіо, телебачення, прилюдний виступ)". А. П. Коваль, „Життя і пригоди імен". Київ, 1988.

Така є, отже, норма. Але як же ж у практиці? Єдиний в столиці України університет має офіційну назву Київський державний університет ім. Т. Г. Шевченка. Отже не Тараса Шевченка, ані Т. Шевченка, а напівкриптонімом — Т. Г. Шевченка. Інститут мовознавства Академії Наук Української СССР є „ім. О. О. Потебні", а не Олександра Потебні. Отже норми в УССР можна іґнорувати, зокрема там, де вони відрізняють українську мовну практику від російської. Чи не найкращий того приклад є те, що сам голова названого Інституту мовознавства вже покійний Іван К. Білодід по-російському підписувався Белодед, тобто перекладав своє ім'я з української на російську мову. (Див., наприклад, „Російсько-український словник", Київ, 1968). І це тоді, як посібник для учителів та робітників пера, укладений Євгенією Д. Чак, двічі на одній сторінці стверджує: „З української мови на російську і навпаки прізвища не перекладаються" і далі „Перекладати прізвища не можна". (Є. Д. Чак, „Складні питання граматики та ортографії". Київ, „Радянська школа", 1978, стор. 90).

Треба відзначити, що інші українські мовознавці цього не робили, наприклад, Михайло А. Жовтобрюх не перекладає свого прізвища на „Желтобрюх".

З України непошанування правила про невживання отецтва в називанні письменників поширюється і на діяспору. Оповістка про спільну Шевченкознавчу Конференцію НТШ, УВАН та УНІҐУ, що відбулася 25-го березня ц. р., сповіщала великим шрифтом про вшанування Тараса Григоровича Шевченка. Це мабуть перший раз, що наші наукові інституції діяспори вшанували нашого національного пророка отцтвом. Можливо це було перебільшеною куртуазією стосовно присутніх на ній доповідачів з України.

Треба відзначити, що не всі організації в Україні чіпляють цьому нашому поетові зайве ім'я по батькові. Новостворене Товариство Української Мови його імени, пишучи про свого патрона, вживає лише форми „імені Тараса Шевченка" чи скорочено „ім. Т. Шевченка", але ніколи „ім. Т. Г. Шевченка". Дякувати Богу, у правлінні т-ва є ще особи, що відчувають чужість і зайвість отцтва в цій назві.

Показово, що вищенаведена в цитаті з А. Коваль норма про те, коли вживати, а коли не вживати отцтво, веде до суспільного парадоксу: у безклясовому (принаймні в теорії) суспільстві існує офіційно санкціонована клясовість в антропонімії (найменовуванні людей). Бож ця норма творить дві кляси людей. Одна з них — письменники, актори, музиканти — має право мати свої повні імена в друку, друга — всі інші — такого права не має, і мусять задовольнятися тільки ініціялами. Іншими словами хресні імена людей другої кляси — засекречені. В результаті такого клясового правила на сторінках підсовєтської преси тепер читаємо про Бориса Олійника, Івана Драча, Дмитра Павличка (письменники), Ніну Матвієнко (співачку), але зате лише про, наприклад, В. М. Русанівського, А. А. Бурячка, Л. Л. Гумецьку (мовознавців). Це люди без імени, „безлиці", бо навіть маючи їхні наукові праці в руках, не завжди можна визначити їхні імена, а навіть, у випадку таких прізвищ як Бурячок, Чак, Єрмоленко, Коваль, Кулик — їхню стать. Чи ж це не свого роду деґуманізація людини?

Продовження буде.

Всячина

ЧОМУ ЖИДИ ЕМІҐРУЮТЬ З СССР ДО ЗСА, А НЕ ДО ІЗРАЇЛЯ?

З кожним роком збільшується число жидівських еміґрантів з СССР. У 1987 році еміґрувало з СССР 8,153 жидів, у 1988 році — 18,985, в 1989 році, — аж 48,000 жидів. Вони виїздять з СССР до Відня, але переважне число жидів старається виїхати до Америки, а не до Ізраїля. В Ізраїлі треба важко працювати щоб заробити на життя, а в Америці Уряд дає помешкання і харчі на прожиток еміґрантам. Але тому, що Америка має тепер багато еміґрантів з Азії, головно з В'єтнаму, то президент Буш і еміґраційний уряд обмежили в'їзд жидів, тільки до тих, що мають тут родину. Одначе жиди різними способами стараються поселитися в Америці, де є кращі можливості для них збагатитися.

ЩО КОШТУЄ ВИБІР НА ПРЕЗИДЕНТА ЗСА?

Вибори на президента Америки коштують тепер 30 разів більше, як тому 100 літ. Абрагам Лінкольн в 1860 році видав на вибори 100,000 дол., а Ричард Ніксон видав на виборчу пропаганду в 1972 році 61,400,000 дол. Вілліям МекКінлі видав у 1897 році 47 міл. дол. У 1876 році Ратерфорд Гайс і Семюел Тілден видали по 10 міл дол. Франклін Рузвельт видав під час виборів у 1932, 1936, 1940 і в 1944 роках багато більше мільйонів, як його противники. В 1936 році видав 43,900,000 дол. Мільйонер А. Лантон видав 75 міл. дол., але не виграв виборів. Д. Айзенгавер видав 29 міл. дол., Адлай Стівенсон 22 міл. Вперше в 1936 році пропаганда перед виборами відбулася головно в телевізії. Рональд Реґен і Волтер Мандейл в 1984 році видали по 45,500,000 дол.

Цікаво, скільки видали наші кандидати на президента СКВУ, УККА, УНС і інших наших централь і організацій?

ЯК ЗАБЕЗПЕЧИТИ СОБІ УСПІХ?

Кожна людина старається мати успіх у житті. Подаємо деякі поради. Очі помагають осягнути успіх, тому треба дивитися в очі нашим співбесідникам. Треба мати добрі звичаї, не бути скупим, але гідно реванґуватися за гостини і прийняття. Завжди треба поступати так, як це відповідає вашому становищу. Слідкуйте за подіями дня у пресі, радіо, телевізії, щоб завжди бути в курсі справ. Ніколи не треба спізнюватися, але завжди робити все на час. Треба носити добрий одяг, на який вас стати. Завжди треба триматися просто, не горбитися, бо це викликає погане враження. Як би все випростовані, то це знак, що займаєте добре становище, і люди будуть поважати вас.

ПРЕЗИДЕНТИ ЗСА НЕ МАЮТЬ КОНТРОЛІ НАД СВОЇМИ ДІТЬМИ

Як не дивно, що президенти Америки контролюють мільйони своїх громадян, але часто не мають контролі над своїми дітьми. Проф. д-р Ірі Ґвін-Томас видав книжку „Президентські родини". Від Джорджа Вашінґтона до Рональда Реґена". Він написав, що діти президента часто були алкоголіками газардовими грачами, зіпсутими хлопчурами.

Джан Квінсі Адамс мав двох синів алкоголіків, що вмерли від п'янства.

П'ять дітей президента Франкліна Рузвельта зіпсувала його бабуня надмірними дарунками. Як виросли, діти президента виступали проти свого батька у пресі та в радіо. Прибраний син президента Джеймса Медісона був налоговим грачем і президент мусів сплачувати його довги. Коли президент Бенджамин Геррісон після смерти своєї дружини оженився з молодою жінкою, діти не були на весіллі та бойкотували свого батька. Діти президента Реґена, донька Патті і син Рон, виступали проти своїх батьків. Петті написала книжку з критикою батьків, син Рон не запросив їх на своє весілля. Президенти ЗСА так зайняті державними справами, що не мають часу зайнятися своїми дітьми. Також деякі наші громадські й політичні діячі так зайняті загальними справами, що не мають часу зайнятися вихованням своїх дітей, що часто не беруть участи в українському житті, навіть не ходять до українських церков.

ЯК БУТИ ВІЧНО МОЛОДИМ?

Найстарший віком американський комік Джордж Бирнс, що часто виступав у радіо, телевізії, у фільмах, має вже 93 роки, але ще дальше почуває себе добре. Свою „вічну молодість" завдячує різним видам спорту. Він гімнастикується щодня півгодини, рухає руками й ногами догори та вдолину, лягає на плечах на підлозі, підноситься 10 разів, 20 разів глибоко вдихає й видихує. Бирнс ніколи не опускає гімнастики різних частин свого тіла і це втримує його при „вічній молодості". Спробуймо ми так робити!

І. Д.

КОЛЮМБІЙСЬКІ „КОКАЇНОВІ барони" загрожують дітям президента Джорджа Буша, вимагаючи амнестії для торгівців наркотиками в Колюмбії. За інформаціями Секретної служби під найбільшою загрозою опинилася донька Президента, Дороті ЛеБлонд, яка мешкає та працює в Портленді. Секретна служба робить заходи для забезпечення родини Президента, який має п'ятеро дітей.

ЗАКЛИК
У СПРАВІ ПОЇЗДКИ НА ШЕВЧЕНКІВСЬКЕ СВЯТО ДО ВАШІНҐТОНУ

Пригадуємо, що в суботу 7-го жовтня ц. р. біля пам'ятника Тараса Шевченка у Вашінґтоні відбудеться торжество для відмічення 175-річчя народження поета та 25-річчя побудови йому пам'ятника. Закликаємо наші громади подбати про автобуси, а громадян зголошувати свою участь у поїздці до Вашінґтону.

В Ню Йорку слід зголошуватися до Товарисва „Самопоміч" ч. 98, СУМА ч. 136 та Пласту ч. 144, Друга авеню.

Також там можна набути пропам'ятні відзнаки в ціні 1 дол. і ювілейне видання „Шевченко у Вашінґтоні" в ціні 2 дол. та замовити квитки на концерт у ціні 10 і 15 дол.

Часу небагато, тож шліть замовлення негайно.

Ювілейний Шевченківський Комітет

Дещо...

(Закінчення зі стор. 2)

цях України" (Видавництво ЦК ЛКСМУ „Молодь", Київ, 1960) каже, що катран був колись відомий по Україні. Сьогодні поза Хомутовським степом його нігде не побачиш в такій великій кількості. Як подає Оленська-Петришин, в Хомутовському степу начисляють 561 вид різноквітучих рослин.

В північносхідньому кутку України знаходиться Стрілецький степ. Це заповідник величиною лиш в 525 гектарів. Порівняно з південними степовими заповідниками, тут степ багатший на кольори. З весни до осени він прикрашається все новими і новими відтінками барв. Попри основні рослини, типчак і ковилу, тут ростуть розсіяно шавлія, тюльпани, незабудьки, люцерна, анемони і багато інших видів рістні. У цьому заповіднику зберігається колись поширене по Україні звірятко — бабак. Це гризун, вагою до 9 кілограмів, що живиться трав'яними степовими рослинами. Бабки живуть в глибоких норах, над якими височіють земляні горбочки до метра високі, що їх видно скрізь по Стрілецькому степу.

Останній степовий заповідник, що є єдиний вже в лісостеповій смузі України в Сумській області, — це Михайлівська Цілина. Його величина ще менша, бо всього 202 гектари. Завдяки більшій вологості ґрунту, кольор цього степу зміняється протягом року, немов у калейдоскопі, до 10 разів. Лілово-рожеві і фіолетові квітки ранньої весни уступають в травні місце золотисто-жовтим. З початком червня степ вкривається синіми барвами, щоб влітку їх заступити білою барвою з відтінями інших. В серпні білу барву заступають жовті квіти, серед яких виступає сталево-зеленими плямами пізня ковила.

Можна собі уявити, який багатий і гарний колись був цілинний український степ. Сучасні терени, виділені для охорони його залишків, є далеко незадовільні. Одним з мірил культури даного народу є його наставлення до природи. Треба надіятися, що може тепер, коли в цілому світі проходить перевірка дотеперішнього відношення людини до природи, зросте і в Україні потреба глибшого зрозуміння до збереження тих природних багатств нашої Батьківщини, які ще не улягли повному винищенню.

25-ліття Кредитівки „Основа" в Пармі

Громадське життя в українському поселенні Великого Клівленду почалося 18-го жовтня 1902 року із заснованням першого товариства — 102 Відділу УНС, і до другої світової війни діяло тут уже біля сорока різних організацій. Майже всі були скоординовані від 1928 року у місцевій громадській надбудові — українських злучених організацій під кермою адвоката Омеляна Малицького. В 1960-их роках існувало вже понад 70 товариств, в яких розвивалося більш зрізничковане національне життя.

4-го травня 1963 року з ініціятиви інженера Михайла Хронов'ята, Миколи Бігуна і однодумців було засноване ще одне Товариство „Український культурно-громадський осередок у Клівленді". Новий осередок у 1970 році заснував у власному будинку світлицю і клюб, влаштовуючи сходини, доповіді гостей з інших міст, виставки. УКГО найдовше очолювали д-р Дмитро Павлишин (1964-79) і Мартин Лещук (6 р.), а з членів Управ треба б згадати М. Бігуна, Лева Остtровського, Тихона Малюка, Григорія Ткачука, проф. Романа Чучкевича, Миколу Петрівського, мгра Петра Гордійчука, Богдана Стрийського, Федора Кошкалду, Василя Пономаренка, Дмитра Назарця, Івана Поповича.

Від 1988 року УКГО ведуть: Михайло Добронос (голова), Яків Борсу, Михайло Полічук і Микола Клепач, а до Контрольної комісії вибрані Степан Кікта, Маруся Попович і Антон Бабенко.

* * *

Зразу після заснування УКГО його Управа під проводом Павла Мигаля почала старання про зорганізування другої у Клівленді кредитової кооперативи — і це здійснила на основуючих зборах 24-го травня 1964 року, при участи 44 співосновників. Зареєстрована на стейтовому статуті нова кредитівка „Основа" розпочала фінансову працю 6-го червня 1964 року.

Першим скарбником і управителем став о. прот. Леонтій Форостівський (кол. посадник столичного Києва в часі війни) і виконував ці функції шість років. Його наступником на два роки став Іван Норка, а від 1972 року — Ф. Кошкалда, який як одинокий із співосновників уже 26-ий рік працює в Управі. Кредитівку очолював (по черзі): інж. М. Хронов'ят — два роки, І. Норка — два роки, Б. Стрийський — вісім років, Богдан Заволович — вісім років, Тарас Заґаєвич — чотири роки і від 1988 року — Михайло Добронос.

Управа Кредитівки „Основа" в Пармі.

В цьому ювілейному році діяльність Основи провадять: М. Добронос, Т. Загаєвич — заступник голови, В. Пономаренко і Я. Борсу — секретарі, Ф. Кошкалда — скарбник і управитель, Ніна Ярема (з Форостівських) — його заступник і касир, та Анатоль Рожнятовський — референт позик. За ділянку позик відповідає Комісія у складі Миколи Клепача — голови, і членів: Володимира Романова і М. Полічука, а за провірки Контрольної комісії: С. Кікта — голова, Михайло Лаврів і Іван Михайлюк.

Через 22 роки Основа мала бюро в будинку свого спонсора УКГО у Клівленді, а від листопада 1986 року у Пармі, біля православного собору св. Володимира, при стейтовій дорозі ч. 5939.

Найбільше членів (562) кредитівка мала в 1972 р., але найбільші оборотові фонди виказала у піврічному звіті цього року — 1,573 мільйона дол. З них 84% випозичено 70 членам на їхні потреби. Кооператива виплачує квартально дивіденду у висоті 6½%, що передбачене у річному бюджеті всіх витрат на суму 143 тисячі долярів.

На всіх 29 українських кооперативних кредитівок у ЗСА, Основа є на 24-му місці щодо висоти майна, отже не розвинулася у грізного конкурента у зовнішньому господарському світі, зате вона фінансово безпечна, бо не має залеглих позик, а власні резерви досягли 10.2% майна. Управа обслуговує бажаючих членів місцевого громадянства на кориснiших для них умовинах, і тим сповняє ціль кооперації.

З нагоди ювілею, „Основу" привітали листами усі фахові централі: Українська світова кооперативна рада, Централя українських кооператив в Америці, українські злучені організації Великого Клівленду, Крайова забезпечення кредитівок КЮНА, стейтова ліґа Огайо в Колюмбусі, посадник стотисячної Парми Михайло Ріс, який теж вшанував українську кредитівку спеціяльною проклямацією. Ці документи доводять, що Управи кооперативної установи „Основи" належно сповняли статутові і громадські завдання, у місцевих можливостях і без ризику, та дізнали признання від своїх організаційних надбудов.

Для утривалення чвертьстолітньої діяльности кредитівки „Основи" і її спонсора УКГО, їх Управа видала ювілейну одноднівку (ст. 58, фот. 17) і її поширюють даром. Померлі члени будуть згадані в Панахиді у соборі св. Володимира в Пармі, в неділю, 1-го жовтня.

Степан Кікта

ВЕРХОВНИМ ПРАВИТЕЛЕМ Малайзії став султан Азлан Мухібуддін Шах, юрист за освітою, що має 61 рік. Маляйзія нараховує 13 стейтів і має 17 мільйонів населення. Новообраний король був правителем стейту Перак і султани 9-ти малязійських стейтів обрали його таємним голосуванням.

За посередництвом **ГЕНРІ МІХАЛЬСЬКОГО**

УКРАЇНСЬКИЙ КАМЕРНИЙ ХОР
(З ВАРШАВИ)

ЯРОСЛАВ ПОЛЯНСЬКИЙ — *диригент*
РОМАН ГАВРАН — *співак-композитор*

КОНЦЕРТОВЕ ТУРНЕ по ЗСА і КАНАДІ

що його спонзорує
Український Народний Союз і Комітет Українців Канади

Вересень 21 — Жовтень 17, 1989

ПАРМА ГАЙТС, Огайо — **П'ятниця, 29-го вересня, 7:30 веч.**
Valley Forge H.S. Aud., 9999 Independence Blvd.

ВОРРЕН, Миш. — **Субота, 30-го вересня, 7-ма веч.**
Fitzgerald H.S. Aud., 23200 Ryan Rd. & 9 Mile Rd.

ЧИКАҐО, Ілл. — **Неділя, 1-го жовтня, 5-та веч.**
Lane Tech H.S. Aud., Western Ave. & Addison St.

С. БАВНД БРУК, Н.Дж. — **Четвер, 5-го жовтня, 7:30 веч.**
Ukrainian Cultural Center, 135 Davidson Ave.
Квитки до набуття в Українському Культурному Центрі, тел. 356-0090, або при вході годину перед початком концерту. Інформації: Іван Лишик, тел. 356-0090

БОСТОН, Масс. — **Субота, 7-го жовтня, 7:30 веч.**
West Roxbury H.S. Aud., 1205 VFW Parkway West Roxbury

НЮ ЙОРК, Н. Й. — **Неділя, 8-го жовтня, 2:30 по пол.**
Hunter College Aud., 69 St. (bet. Lexington & Park)
Квитки: Арка, 26 1st Ave., tel. (212) 473-3550
Сурма, 11 E. 7th St., tel. (212)477-0729
Молоде Життя, 304 E. 9th St., tel. (212) 673-9530
Twardowski Travel, 18 St. Mark's Pl., tel. (212) 475-5583
або при вході годину перед початком концерту

КЛИФТОН, Н. Дж. — **Неділя, 8-го жовтня, 7:30 веч.**
Clifton Senior H.S. Aud., 333 Colfax Ave.
Квитки: в Українському Центрі, 240 Hope Ave., tel. (201) 779-4017
Boczniewicz Travel Serv., 10 Bottany Village Sq. W., Clifton, N.J., tel. (201) 478-3826
або при вході годину перед початком концерту

КЕРГОНКСОН, Н. Й. — **Вівторок, 10-го жовтня, 7:30 веч.**
Середа, 11-го жовтня, 7:30 веч.
Союзівка — Ukr. Nat'l Assn. Estate, Foordmore Rd.
Квитки до набуття в крамниці
Інформації: (914) 626-5641

ЮНІОН, Н. Дж. — **Четвер, 12-го жовтня, 7:30 веч.**
Kean College — Wilkins Theatre, Morris Ave.
Квитки: „Дніпро", 698 Sanford Ave., Newark, N.J. tel.(201) 373-8783
або при вході годину перед початком концерту

ЙОНКЕРС, Н. Й. — **П'ятниця, 13-го жовтня, 7:30 веч.**
Saunders H.S. Aud., 145 Palmer Rd.
Квитки: Dunwoodie Travel, 771-A Yonkers Ave., tel. (914) 969-4200
Elm Liquor Store, 126 Elm St., tel. (914) 963-0044
Lemko Hall, 556 Yonkers Ave., tel. (914) 969-3954
або при вході годину перед початком концерту

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, Па. — **Субота, 14-го жовтня, 7-ма веч.**
Northeast H.S. Aud., Cottman & Algon Sts.
Квитки: Dora — Kosmos — Ducelowycz — Hanusey — Fantazia
або при вході годину перед початком концерту

ГАРТФОРД, Конн. — **Неділя, 15-го жовтня, 3-тя по пол.**
Bulkeley H.S. Aud., 300 Wethersfield Ave.
Квитки: СУМА, 961 Wethersfield Ave., tel. (203)146-6955
Інформації: Володимир Василенко, tel. 644-2729

СИРАКЮЗИ, Н. Й. — **Вівторок, 17-го жовтня, 7-ма веч.**
Fowler H.S. Aud., 227 Magnolia St.
Квитки: Ukr. Nat'l Home, 1317 W. Fayette St. tel. (315) 478-9272
або при вході годину перед початком концерту

Головна Управа Об'єднання Жінок ОЧСУ

ЗАКЛИКАЄ

Управи Відділів ОЖ ОЧСУ і все членство взяти чисельну участь у

Маніфестації у Вашінґтоні

7-го жовтня ц. р. для відзначення

175-их РОКОВИН НАРОДЖЕННЯ Т. ШЕВЧЕНКА і 25-РІЧЧЯ ПОСТАВЛЕННЯ ПАМ'ЯТНИКА У ВАШІНҐТОНІ

ПРОСИМО прибути у вишивках з транспарентами і прапорами.

Головна Управа

Український Інститут Америки
має шану запросити Вас на

СВЯТОЧНЕ ВІДКРИТТЯ-БЕНЕФІС
НОВОЇ КОНЦЕРТОВОЇ СЕРІЇ

„Музика в Інституті"

в неділю, 15-го жовтня 1989 р. о 5-ій год. по пол. в залях Інституту при 2 E. 79-ій вул. в Ню Йорку

В ПРОГРАМІ

Світової слави мистці вітають нову концертову серію:

Черил Зельцер та Джоел Сахс (контінуум) — *піяністи*

Люсі Шелтон — *сопрано*

Александер Торадзе — *фортепіян*

Прийняття з шампанським слідує.

Квитки в ціні $35 можна замовляти висилаючи чек та зворотну коверту до UIA-MATI, 2 E. 79 St., New York N.Y. 10021 або телефонувати до Інституту від понеділка до п'ятниці, 3-6 веч. на ч. (212) 288-8660 або MATI екзекутивного директора Ірини Стецури (212) 860-3891.

У поклоні ТАРАСОВІ ШЕВЧЕНКОВІ у Вашінґтоні

у 175-річчя з дня народження і 25-річчя його пам'ятника у Вашінґтоні

Субота, 7-го жовтня 1989 р.

біля пам'ятника, між 22 і 23 вулицями і П Норт Вест
Початок о годині 11:30 перед обідом

Частина I

ПРОГРАМА

1. Соборний Молебень — під проводом **Блаженнішого Митрополита Мстислава**
2. Відкриття .... **Ярослав Падох**
3. Американський гимн
4. Заповіт
   Виконує хор з Філядельфії **„Прометей"** під диригентурою **Михайла Длябоги**
5. Представлення гостей .... **Юрій Солтис,** ведучий програмою
6. Слово лідера меншости у Сенаті .... **сенатор Боб Дол**
7. Слово .... **Конґресмена Крістофора Кокса**
8. Мені однаково .... **Аскольд Лозинський**
9. Привіт з України .... **Микола Горбаль**
10. Український гимн

Частина II

Протестаційний похід під совєтську амбасаду

Частина III

СВЯТОЧНИЙ КОНЦЕРТ

відбудеться у залі ARCHBISHOP CARROLL HIGH SCHOOL
4300 Harewood Road N.E., Washington, D.C. 20017
о годині 4-ій по пол.
Квитки по 15.00 і 10.00 дол. при касі.

УЧАСТЬ БЕРУТЬ:

Слово .... **Юрій Шимко,** Президент Світового Конґресу Вільних Українців
Хор „Прометей" з Філядельфії під диригентурою **Михайла Длябоги**
Соліст **Стефан Шкафаровський** — бас-баритон
Студія Мистецького Слова під мистецьким керівництвом **Лідії Крушельницької**

КОМІТЕТ

Ділимося болючою вісткою з Рідними, Приятелями і Знайомими, що НАШ ДОРОГИЙ МУЖ І ТАТО відійшов у Вічність дня 8-го вересня 1989 р. у Вінніпеґу, Канада

бл. п.

РОМАН КАЙДА

уроджений дня 7-го грудня 1924 р. в селі Піддубці, Рава Руська, Західня Україна.

Залишились горем прибиті:
дружина — ВАЛЕРІЯ з роду ТАРНАВСЬКА
дочка — ІРЕНА
син — ІГОР
дочка — ПЕТРУСЯ з мужем РІШАРДОМ
дві сестри і два брати з родинами в Україні та ближча і дальша Родина в Канаді, Америці й Україні

ВІЧНАЯ ПАМ'ЯТЬ!

УПЦ в ЗСА...

(Закінчення зі стор. 1)

Митр. прот. Богдан Железівський,
декан, Ню Йорк/Ню Джерзі
Митр. прот. Тарас Чубенко,
скарбник Консисторії
Митр. прот. Микола Галета,
секретар Консисторії
Митр. прот. Нестор Коваль,
член Консисторії
Валентина Кузьмич,
голова Об'єднання Православних Сестрицтв
УПЦ в ЗСА
Стефанія Дуткевич,
віцепрезидент Української Православної
Ліги в ЗСА
Олександер Воронин,
редактор радіопрограми „Голос УАПЦеркви"
Микола Миськів,
член Контрольної Комісії
Члени Ради Митрополії:
о. Іван Наконечний, Василь Пастушок,
д-р Юрій Криволап, д-р Анатоль Лисий,
інж. С.Личик, Тома Бурка.

ІВАН ДЕМ'ЯНЮК ВИСЛОВЛЮЄТЬСЯ:

"ВИ ЗАСУДИЛИ...ЛЮДИНУ ЯКА Є ЗОВСІМ НЕВИННА; НЕВИННА ОСОБА."

"Я НЕ Є 'ІВАН ГРОЗНИЙ' І НАЙСПРАВЕДЛИВІШИЙ СВІДОК Є САМ БОГ, ЯКИЙ ЗНАЄ ЩО Я НЕВИННИЙ."

"МЕНІ ЦЕ НЕНАЛЕЖИТЬСЯ. Я НЕВИННИЙ, НЕВИННИЙ, НЕВИННИЙ — І БОГ Є МЕНІ СВІДКОМ."

ТОМУ ЗВЕРТАЄМОСЯ З ПРОХАННЯМ: ДОПОМОЖІТЬ ЗАХИСТИТИ НЕВИННУ УКРАЇНСЬКУ ЛЮДИНУ СВОЇМИ МОЛИТВАМИ ТА ФІНАНСОВИМИ ПОЖЕРТВАМИ — ПОДАЙМО БРАТНЮ РУКУ КОНЕЧНОЇ ДОПОМОГИ!...

СВОЇ ПОЖЕРТВИ ПРОСИМО СЛАТИ НА АДРЕСУ:

THE JOHN DEMJANJUK
DEFENSE FUND
P. O. BOX 92819
CLEVELAND, OHIO 44192

Зустріч молоді ТУСМ і СУМ

В неділю, 17-го вересня ц.р., на оселі СУМА „Холодний Яр" в Филлмор, Н. Й., відбулася зустріч молоді ТУСМ і СУМ з Рочестеру, Баффало та Сиракюзів. Загостили молоді промовці з Ню Йорку д-р Володимир Зарицький та Микола Грицьковян із метою поінформувати присутніх про сучасні події на Україні.

Ігор Мороз із Баффало відкрив зустріч та представив гостей. Відтак д-р Зарицький подав свою глибоко змістовну аналізу еволюції сучасної бурхливої атмосфери на Україні та безкомпромісового стремління її народу до повної незалежности в найближчому часі. Після короткої перерви висвітлено тасьму з Українського Музичного Фестивалю в Сопоті, на якому появились синьо-жовті прапори, тризуби та який закінчився зворушливим відспіванням українського національного гимну. Трудно було ці всі події збагнути та повірити, що вони дійсно відбуваються. М. Грицьковян підкреслив що прийшов критичний час, Україна нас кличе до помочі і ми мусимо відгукнутися та її помогти в формі поширення інформації.

І. Мороз подякував гостям та запросив всіх на слідуючи зустріч молоді, яка відбудеться в зимовій порі. Всі встали та з братерською солідарністю з рідними на Україні відспівали „Ще не вмерла Україна".

Ольга Гонтар

ТОВАРИСТВО СВЯТА СОФІЯ — КОМІСІЯ ПАТРІЯРШОГО ФОНДУ

повідомляє:

на **ПАТРІЯРШИЙ ФОНД** зложили:

VIII-89

1,000.00 дол. — Михайло Дребич (з нагоди 15-річчя Товариства Свята Софія);
1,000.00 дол. — Михайло і Теодосія Депутат;
500.00 дол. — Михайло Стельмащук (на виховання священиків при УКУ в Римі, які походять з Польщі, Югославії і Бразилії);
по 100.00 дол. — Модест і Ірена Кливак, Н. Н.;
50.00 дол. — д-р Василь і Марія Ящун (на УКУ в Римі у пам'ять бл. п. митр. д-ра Ісидора Нагаєвського);
по 25.00 дол. — Станислав Берегулька (в пам'ять бл. п. Ярослави Кушнір нар. Зінкевич), Анна Олійник;
20.00 дол. — Маркіян і Люба Онуферко (у пам'ять бл. п. Діонізія Бриковича);
16.50 дол. (20.00 кан. дол.) — Ярослав Тсупер;
15.00 дол. — Йосиф Губчак;
10.00 дол. — Іван і Анна Борис.

380.00 дол. — зі збірки Укр. Патр. Товариства Відділ в Баффало, Н. Й. — переслав Зенон Боднарський, Реф. Патр. Фонду.

Датки у пам'ять бл. п. Романа Короля, Доббс Ферри, Н. Й. — переслала Марія Король-Кефор, зложили:

по 150.00 дол. — Анна Король, Марія Король-Кефор;
по 100.00 дол. — Родина М. О. В. Лапка (Австралія), О. і В. Роговські, Джерри Канґіяно;
по 50.00 дол. — П-ні Л. Крумшин, д-р Теребус і Ігор Кмета, д-р Роман і Алла Трохим, А. і О. Слойка;
по 25.00 дол. — д-р Олег і Любомира Сохан, Ярослав і Марія Кіцюк, Ірена Моцюк, Роман і Марія Борковський, Р. і Х. Соневицькі, О. і П. Кулинич;
по 20.00 дол. — Наталія Вопинець, С. і Н. Чорний;

На Служби Божі у св. Софії в Римі, зложили:

25.00 — О. Гайдучок;
по 10.00 дол. — А. Дзедик, Анна Вопк.

Листа ч. 070 і 071 — збірка Укр. Патр. Т-ва, Відділ в Кергонксоні, Н. Й., переслав Степан Яц, Фін. Реф. Відділу.

Листа ч. 070 — збирали: д-р С. Барановська і п-ні Г. Хамула, зложили:

по 25.00 дол. — Лідія Яців, Марія Бабій;
по 20.00 дол. — Галина Хамула, К. Терлецька, Ігор і Марія Зубрицькі;
15.00 дол. — Дарія Хухра;
по 10.00 дол. — Осип Гуменний, О. В. Лудинські, д-р Е. Д. Жарські, д-р В. М. Кондра, С. і М. Лехновські, Роман і Стефа Мороз, Ольга Савчук, д-р Микола Крижановський;
по 5.00 дол. — д-р Ляшевич, Осип Безкоровайний, Петро і Т. Кузьмин, д-р Роман Мороз, д-р Оля Мороз, Головатий, Микола і Оля Василик, Оксана Ленець, Анна Мокляк, Р. М. Палюх, Ґералд і Аліся Кубін, Михайлина Бігун, Н. Кравців, Д. Барон, Марія Химинець, Ольга Оршуляк, Стефанія Чорна, З. Ковальська, І. Бундзіяк, д-р Падох, Ольга Денисенко.

Листа ч. 071 — збирав Степан Яц, зложили:

15.00 дол. — Степан і Нуся Яц;
по 10.00 дол. — Іван Пригода, Катерина Мисько, Пр. Володимир Тритяк, Володимир і Оля Тутка, Ярослав і Анна Харчишин, Стефанія Лукомська, Роман і Оля Равлюк, Ярослав і Ірена Лесів, Антін Шубак, Стефан Орловський, Юрій Федюк;
по 5.00 дол. — Микола Вітенко, Дарія Кульчицька, Михайло Бабюк, Микола Ґайдич, Є. Новаківська, Лев Зиман, М. О. Бодлак, М. М. Баран, Юліян Філь, Ольга Салук, Григорій Мокляк, О. і М. Литвин, Михайло Лучків, І. і М. Паращук, І. Борис, Андрій Лесів, Йосиф Марців, Евген Гусак, Д. і А. Слободян, Павло Махтура, Іван Хемій, Вінсент Овсак, С. Андрусишин.

СПРОСТОВАННЯ: У списку жертводавців на Коляду в Кергонксоні, Н. Й. в листі ч. 034 має бути Е. І. Делецькі (подано Селецькі), в листі ч. 035 має бути Нікопас і Елейн Оприско (подано Акипко).

СПРОСТУВАННЯ: у списку жертводавців за червень ц. р.: 20.00 дол. зложили: Роман і Наталія Миколаєвич (подано: Об'єднання „Тернопільщина" в Гайд Парк, МА.).

Товариство Свята Софія — Комісія Патріяршого Фонду — складає щиру подяку усім вельмишановним жертводавцям і збірщикам.

Всі датки на Патріярший Фонд Товариства Свята Софія можна відтягати від податку: IRS No.: 23-7380645.

Всі чеки просимо виписувати на:

St. Sophia Religious Association
— Patriarchal Fund

та пересилати на адресу:

7911 Whitewood Rd., Philadelphia, PA 19117

Нове життя української католицької церкви Різдва Пресв. Богородиці в Су Сейнт Марі

Місто Су Сейнт Марі виросло на старовинних жилищах індіянів племени Альґонквин. Сьогодні воно начисляє понад 80,000 населення різного походження, є найбільшим містом у районі Альґома і посестрою міста цієї самої назви в Мишиґен, ЗСА.

В самих початках Оджібвей індіяни називали цю місцевість Баватінґ (Пороги Ріки), бо вона простягається на північному березі бистрої й бурхливої ріки святої Марії, що лучить озера Гюрон і Супіріор. Але коли єзуїт о. Маркет заклав там єзуїтську місію в 1668 році, він переіменував Баватінґ на Су д'Сант Марі. Світовий письменник Льонґфеллов поставив на мапу цю місцевість своїм твором „Гаявата". Тепер ця околиця відома своєю красою, мальовничими краєвидами, історичними пам'ятниками і чудовим спокоєм, просяклим дивним, божественним настроєм.

В день Різдва Пресв. Богородиці, третього вересня цього року, в Су Сейнт Марі відбулося урочисте посвячення нового храму української католицької церкви Різдва Пресв. Богородиці, який спільним силами збудували римо – і українські католики.

Українські еміґранти католики оселювалися в околицях Су Сейнт Марі вже від 1907 року. В той самий час на терені Канади появився зі Львова о. Никита Будка, призначений першим єпископом Греко-католицької Церкви в Канаді. Відвідуючи українські поселення, він почав організовувати офіційні релігійні центри. В наслідок того збудовано церкви по цілій Канаді, а на сході в містах: Монтреал, Сидні, Торонто, Гамілтон, Брантфорд, Кіченер, Судбури і Су Сейнт Марі, де при кінці піонерської ери вже існувала невелика колонія українських робітників, активних католиків. В 1916 році культурне життя цієї колонії стояло на досить розвиненому поземі, так що в наступному році (1917), українська громада спромоглася створити першу парохію і в короткому часі відкрити першу свою церкву Різдва Пресв. Богородиці, при вул. Пітсберґ, ч. 118.

Тому що до 1942 року українці не мали там свого пароха, то їхні співжителі, римо-католики, більше користали з цієї церкви, ніж вони. На щастя, в 1942 році прибув український католицький парох, і від того часу, а також завдяки новій українській еміґрації в 50-их роках, ця парохія почала що раз краще розвиватися. З огляду на життєві зміни української еміґрації в Су Сейнт Марі в 1985 році вринула потреба більшої церкви, центрально розташованої, до якої всім було б вигідно дістатися. Парохіяни тяжко працювали, щоб зреалізувати цей проєкт, прослідкуючи всі фінансові можливості. Площу на будову купили в ОО. Василіян, при вул. Сейнт Джорджес авеню іст, ч. 293, на якій власними силами викорінили дерева. Будова церкви об'єднала всіх українців, які насправді не мали досі ніякого іншого зорганізованого суспільного життя.

Серцем і рушієм цієї активности став молодий ентузіяст, о. Антін Шимихальський, який прибув до парохії третього вересня 1985 року, точно чотири роки до дня, в якому посвячено новозбудований храм. До його приїзду протягом трьох місяців парохія не мала власного священика. Отця Шимихальського назначив парохом Владика Ізидор Борецький, український католицький екзарх східньої Канади і Торонтонської Епархії, найбільший прихильник та підтримувач нової будови.

Хоч о. Шимихальський частинно ірляндського роду і мусів сам вивчити українську мову, проте він зумів з'єднати всю українську громаду до праці під керівництвом архітекта Ґордона Мезомо і будівельної фірми Финкен, у тісному зв'язку з членами Парохіяльної ради і жіночого Церковного комітету. Очевидно, як усюди в українських громадах, найбільше живучими джерелами приходів були щотижневі бінґо і продаж вареників, голубців, печива й ін. Одначе, попри фінансову кампанію, яка принесла понад 20,000 долярів, великою підтримкою, що фактично уможливила будову і її закінчення, була велика фінансова допомога і своєрідний рятунок зі сторони Української Кредитової Спілки в порозумінні з Владикою Ізидором, наперекір усім побоюванням.

На посвячення церкви прийшли члени майже всіх 150 родин парохії. Хор, що складався зі старших і найстарших парохіян, співав під час Служби Божої, яку відправляли спільно українські священики з представниками дев'ятьох інших церков в околиці Су Сейнт Марі й інших міст. Увечорі цього же дня відбулося величаве прийняття в залі готелю Рамада. Крім льокальних гостей і достойників, були присутні гості з Тандер Бей, Судбурів, Ґарсону, Маратону, Вава, Ст. Катаринс, Торонто і Оттави. Багато присутніх складало привіти особисто, а ще більше писемних привітів наплило разом з дотаціями.

Кульмінаційною точкою був виступ Тараса Підзамецького, корпораційного адвоката УКС, який склав привіт в імені президента Михайла Ребрика і передав на руки о. Шимихальського ще додаткового чека на 4,000 долярів для частинного покриття коштів церковного павука. Своїм виступом Підзамецький ще раз підкреслив довір'я УКС Торонто до праці парохії.

В дальших промовах Владика Борецький та його секретар о. Сергій Келлеґер змалювали змагання за леґалізацію Української Католицької Церкви на рідних землях і звернули увагу, що живим контактом і посилками церковних речей, риз, видань, нова церква також відіграє велику ролю в підсилюванні українського католицизму по всьому Совєтському Союзі.

Хоч будова церкви вже закінчена, проте парохіяни ровивають нові пляни на побудову біля неї, через дорогу, дому для сеньйорів, а поруч, резиденцію для парохів. Дай Боже, щоб їхні мрії увінчалися успіхом.

Уляна Главущак

Св. п. М. Москаль

У Гартфорді, Конн. відійшов у вічність 15-го серпня ц.р. Микола Москаль родом із села Стратина, Рогатинського повіту.

Був він сином середньозаможних, многодітних родичів, яких життьовою засадою було, що тільки пильною і невсипущою працею і наукою можна перемогти труднощі і незавидну долю українського селянина в умовах ворожої окупації. З тою вірою вони викормили і вивели в люди одинадцятеро діточок, які не знали ні голоду ні холоду. Завжди добре одягнені. Всі закінчили сільську школу, до якої треба було їм ходити щоденно майже 3 км. Кожна дитина відповідно до свого віку і своїх спроможностей виконувала свій обов'язок. Усі жили у згоді й любові та подивугідній співпраці. Це була зразкова родина. Батько — член Громадської Ради, Просвіти, Сільського Господаря, Кооперативи. Книжка і газета була у них щоденною потребою. Батьки хотіли навіть двох синів — одним з них був покійний Микола — післати до Рогатинської Гімназії, але цей тягар виявився понад їхні фінансові спроможности. Покійний Микола за прикладом свого батька, братів і сестер від юнацьких літ стає провідним членом Просвіти, членом Драматичного Гуртка, Сільського Господаря, співорганізатором і одним з керівників молодечої організації Каменярі. А найбільшою його заслугою для села була організація споживчої Кооперативи. Три рази намагалися Стратинці організувати кооперативу і три рази не вдалось. Причиною була не надто висока свідомість і недостатнє знання, а найголовніше — сильна конкуренція трьох чи чотирьох вже існуючих і загосподарованих жидівських крамниць. За ініціятивою покійного і його ровесників вдалось надхнути Стратинців до ще однієї спроби. Кожний член зобов'язався полагоджувати своє купно і продаж тільки через кооперативу. Виелімінували кредит. Купуй за готівку або за продукти. Найважнішим щоденним вимінним продуктом були яйця. Члени, що мали коней, зобов'язалися привозити товар з міста безплатно по черзі аж до часу, коли кооператива буде спроможна платити. До двох чи трьох років кооператива так розвинулась, що відкрито чотири крамниці у чотирьох дільницях села. Вслід за кооперативою, теж з ініціятиви покійного, відкрито в селі молочарню, якої керівником був Микола аж до вибуху війни. Після так званого „визволення" сталінськими опричниками, Микола не став на службу „будови соціялізму", а відійшов від громадського життя. Згодом виїхав „добровільно" забраний на будови летовищ. З вибухом війни попав у німецький полон, з якого чудом вийшов живим і замешкав у Нюрнберґу. По упадку гітлерівської Німеччини покійний стає співорганізатором табору біженців у Райтерзайху. На американському континенті і осів у Гартфорді. З дружиною Тонею виховав чудову доню Надю, від якої дочекався трьох улюблених онуків, для яких був готовий віддати останні свої сили. Прожив покійний своє життя гідно, як український громадянин-патріот, відданий муж, батько і дідусь. Нехай ця згадка буде йому скромним дарунком від його земляків і виявом вдячности за його працю для нашого села і нашого народу. Дружині Тоні, доні Наді і внукам та цілій родині складаємо наші найщиріші співчуття.

І. Падик

Підписано...

(Закінчення зі стор. 1)

лася також забезпечити Інститут ім. Рильського, а головно його львівську філію, високоякісними кольоровими фотографічними плівками для знімання певного числа зразків матеріяльної культури.

Комп'юторизовані інвентарі безумовно допоможуть науковцям в Україні й поза Україною. Виконання заплянованої комп'юторизації та каталогізації набагато полегшить всякі доповнення у майбутньому. Дальші пункти угоди, що стосуються до обміну спеціялістів, проведення спільних експедицій, видання наукових праць та обміну літературою не тільки проведуть до пожвавлення праці, але і до поглиблення і поширення зацікавлень молодих вчених народознавчими дисциплінами.